

Előszó

Ady: legenda. A legnagyobb magyar költők egyike, sokaknak „a Legnagyobb”. Vele indul a modern, a huszadik századi magyar irodalom. Pop, punk és metál egyben, szonon, népdal és sámánzene. Megőrültek érte a kortársak, annyira szerették, vagy épp megőrültek tőle, mert annyira gyűlöltek. Ő írta le a valaha volt legerősebb magyar mondatot: „Minden Egész eltörött”. Ezt persze mindenki tudja, ezzel nem mondtam semmi újat, mint ahogy tudjuk azt is, bizony igaz, amit Szerb Antal írt: „Ady előbb volt jó újságíró, mint jó költő”. Egyenes tartású, kérlelhetetlen, szenvedélyesen igazságkereső, de ha kell, vicces és laza (tényleg! lásd az *irónia* nevű fejezetet), vagyis a magyar újságírás aranykorának legkiemelkedőbb alkotója. Színikritikákat, útirajzokat szállított, de városi pletykákat is megénekelte, ha éppen arra volt szükség. Dolgozott Debrecenben, Nagyváradon, Pesten és Párizsban. Így, több mint száz év elmúltával is látszik: soha nem tágított, nem hátrált meg, mindig azt írta, amit gondolt. Már ez is nagy erény, le is csukták miatta (igaz, hogy csak három napra, de azért mégis!), de a korabeli erős mezőnyből talán az emelte ki, hogy nemcsak óriási ismeretanyaggal rendelkezett, hanem félelmetesen

pontos lényeglátással is: mindig meg tudta különböztetni a lényegest a kevésbé fontostól, s minden gondolatmenete világos és kristálytisza. Amiről nem ír, arról nem tud, csak nem tartja fontosnak megemlíteni. Soha nem akar elkápráztatni, nem sziporkázik: egyenesen, a legrövidebb úton tart a cél felé. Újságíróként megpróbálta átlátni, összefogni és megmutatni azt az Egészet, amelyről költőként tudta, hogy eltörött.

Sokszor hallottuk már, sokan leírták, hogy „Ady publicistikája mennyire aktuális ma is”, és, remélem, a kötet olvasója is látni fogja, hogy ez mennyire így van. És egészen biztos, hogy két, ellentétes érzés fog eluralkodni rajta: az egyik az öröme, hogy milyen zseniális próféta élt ebben az országban alig száz éve, és mi a kezünkben tarthatjuk jövődöléseit; a másik viszont a gyötrő dühé és szomorúságé: egy tapodtat sem haladtunk előrébb! Ugyanott vagyunk, mint akkor. Sőt. Néha bizony *sőt*.

Sokan botrányosnak tarthatják majd a módszert: egyetlen írás kivételével sehol sem a teljes cikket közlöm, hanem csak egy-két bekezdésnyi részletet, de véleményem szerint ezek mindig az írások csomópontjai, kivétel nélkül máig érvényes mondatokból, s a korabeli kontextus, azt hiszem, ennyi idő távolából már elhagyható. Aki kíváncsi a hiánytalan szövegre, vegye elő az Ady Összest, és tallózzon kénye-kedvére. Vagy olvassa el az egészet. Vagy üsse fel véletlenszerűen – én leszek a legboldogabb, ha minél több embert inspirál vitára, egyetértő hümmögésre vagy nagy felfedezésekre az *Ady megmondja*. A legnagyobb botrányt úgyis maga Ady fogja okozni, még most is, hiszen ő, aki költészetében a magyar lélek legmélyebb húrjait pengeti,

ezen írásaiban szenvedélyesen küldi el a francba az összes nacionalista, antiszemita és klerikális eszmét és politikust, miközben az évek során (1899-es az első, 1915-ös az utolsó szöveg) egyre harcosabb feminista és (bizony, most figyelj!) szocialista. *Nagyon* kritikus a fennálló világrenddel, az Európa uralta civilizációval, az oktatási rendszerrel, de legfőképp hőn szeretett hazájával, Komp-országgal. Főváros–vidék ellentét? Ismerős. Kivándorlás? Megvan. Fogy a magyar? Bizony. Mindent megbénít a korrupció? Pipa. Trianon? Hát persze! (Még előtte meghalt, de látta előre, meg is jósolta.) Holokauszt? Már minden elő volt készítve hozzá.

Egy teljes szöveget a *Függelékben* közlök, mert az 1905-ös, *Ismeretlen Korvin-kódex margójára* című esszé ezen a zseniális publicisztikai életművön belül is páratlan, minden sora aktuális és örök egyszerre (ebben szerepel a híres-neves „Komp-ország” motívum). Azt is mondhatnám, hogy a könyv maga tulajdonképpen csak a felvezetés ehhez a csodás, prózai jeremiádhoz. Kérem, *sírok és panaszkodok*: olvassák, terjesszék, szeressék!

Most, 2017-ben látszik, hogy hiába volt Ady a Nyugat munkatársa, márkaneve és harci lobogója: Komp-ország, mikor e sorokat írom, ismét kelet (Kelet?) felé igyekszik, mint már oly sokszor az elmúlt ezer évben. Hánykolódik, billeg, s mi a korláton kihajolva, aggódva nézzük a bukásdolást. Jól jöhet, ha ilyenkor van a kezünk ügyében egy kis Ady: megmenthet a fulladástól.

Király Levente